

ΑΠΟ ΤΑ ΧΡΟΝΙΑ ΤΟΥ ΘΕΩΝΟΣ

ΑΥΤΟΧΘΟΝΕΣ ΚΑΙ ΕΤΕΡΟΧΘΟΝΕΣ

Η πρώτη Συνταγματική Έθνοσυνέλευσις. Πληρεξούσιοι με σελάγια γεμάτα άρματα. Μιά τερατώδης πρότασις. Τò δραματικό επεισόδιο του αγωνιστού Χατζηχρήστου. Η Βουλή που κλαίει. Μιά ιστορική λέξι του στρατηγού Τζούρτζ, κ.λ.π. κ.λ.π.

Στην πολιτική ιστορία της Ελλάδος η Έθνοσυνέλευσις του 1843 κατέχει μιὰ εξαιρετική θέση. Συγκροτηθείσα ύστερ από την άναίμακτη, εύτυχως, επανάστασι της Γ' Σεπτεμβρίου, κύριο έργο της είχε την ψήφισι του Συντάγματος. Πρωθυπουργός την εποχή εκείνη ήταν ο ένδοξος πυρπολητής Κανάρης, πολλοί δέ από τους πληρεξούσιους άνδρες του Άγώνος, οι όποιοι προσήρχοντο στη Βουλή με την εθνική ένδυμασία και τα σελάγια γεμάτα μαχαίρες και κουμπούρες! Στάς Αθήνας είχε μαζευθει τότε πολίς κόσμος από την έλευθερη, αλλά και από τη δούλη Ελλάδα. Εικόνα της καταστάσεως μās δίνει ένας ιστορικός :

« Πάντες, λέγει, ήρωσθησαν εν τῷ ἱερῷ ἀγῶνι καὶ ὡς εἰκός οἱ πάντες εἶχαν δικαίωμα ἀποζημιώσεων καὶ ἀξιομάτων ἐν τῇ πολιτείᾳ. Ἐξήντων θεοεῖσι καὶ χρηματικὰ ἐντάλματα καὶ περιεκύκλουν τὰ γραφεῖα καὶ τοὺς προθαλάμους τῶν ὑπουργῶν καὶ συνηλλάσσοντο ἐλευθέρως τὰς ψήφους ὡς ἐν κοινῇ τινι χρηματιστηρίῳ... Τὰ καταλύματα τῶν πληρεξουσίων, τὰ γραφεῖα τῶν ὑπουργῶν, τὸ κατάντημα τῆς Συνελεύσεως ἐπληροῦντο ἀγωνιστῶν, ὄργανῶν καὶ χερῶν τῶ ἐνδόξου ἀγῶνος. Χαλοὶ, ἀνάηροι καὶ ἐν γένει οἱ τοῦ ἀγῶνος ἐπιζῶντες τραυματῖαι ἐπιδεικνύμενοι τὰ ἐαυτῶν τραύματα, μετὰ δακρύων ἐξήντων, δίκην ἐπαϊτῶν, ἄγον. Συνεγίβητο τις δόσις τῆν καρδίαν βλέπων τὸ οἰκτρὸν ἐκεῖνο θέαμα. Ἀνυστῶντες αἱ ἀπαιτήσεις τῶν πληρεξουσίων καὶ τῶν ὁπαδῶν αὐτῶν ἦσαν, ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ, ἀδικοὶ καὶ κακοῖθεις. Λόγι ἀλήθην ἀπολύσεις καθειρογμένων κακοῦργων, χάριτας καὶ ἀμνηστίας ὑπὲρ ἀρχληπτῶν καὶ τῶν συμοριτῶν αὐτῶν κλπ... »

Στις 11 Ἰανουαρίου 1844 άρχισε ἡ συζήτησις γιὰ τὸ γ' άρθρο τοῦ Συντάγματος.

Μιὰ μεγάλη μερὶς πληρεξουσίων, λησιμονῶντας τότε καὶ τὸ παρελθόν τοῦ Ἔθνους καὶ μὴ λογαριάζοντας τὸ μέλλον του, καὶ τὰ συμφερόντά του, παρεστῆθη ἀπὸ μικροῦς κομματικῶν λόγουσ, σὲ μιὰ ἀξιοκατάκριτη πράξι, πὸ ἔδωσε ἀφορμὴ σὲ θλιβερὰ ἐπακόλουθα.

Οἱ πληρεξούσιοι αὐτοί, γιὰ νὰ πετύχουν τὴν ἀπομάκρυνσι ἀπὸ τὶς δημόσιες ὑπηρεσίες καὶ τὰ ἀξιώματα μερικῶν ἀνδρῶν πὸ ἔθεωροῦντο ὡς μυστικιοσύμβουλοι τοῦ Βασιλέως Ὁθωνος καὶ τῆς Ἀμαλίας, καὶ οἱ όποιοι προήρχοντο ἀπὸ τὶς Ἑλληνικῆς παροικίες τῆς Εὐρώπης ἢ ἀπὸ τὶς χώρες τοῦ ὑποδοῦλου Ἑλληνισμοῦ, ἐσεκφάρηκαν νὰ περιορίσουν τὴν πολιτογράφου. Θέλησαν νὰ διαιρέσουν τὸ Ἔθνος σὲ αὐτόχθονες καὶ ἐτεροχθόνες, δηλαδὴ σὲ ντόπιους καὶ ξένους. Γιὰ τοὺς πρώτους ὄλα τ' ἀξιώματα, γιὰ τοὺς δεύτερους κανένα.

Εἰσηγήσει τῆς προτάσεως αὐτῆς ἦσαν ὁ Ρήγας Παλαμῆδης, ὁ Πλαπούτας, ὁ Κανέλλος Δηληγιάννης, ὁ Μαζουγιάννης, ὁ Γρίβας, καὶ ὁ ἀργότερα δολοφονηθείς ἀπὸ ἕνα Μανιάτη, Καρφιοτάκης. Γύρω ἀπ' αὐτοὺς συγκεντρώθηκε ἡ πλειοψηφία τῆς Συνελεύσεως, κλείνοντας τ' αὐτὰ τὴν σὲ κάθε φρονιμὴ καὶ πατριωτικῇ φωνῇ.

Δεκατέσσερες ἡμέρες ἐσυζητεῖτο ἡ πρότασις αὐτή. Ἀγόρευσαν θαυμάσια ἐναντίον τῆς ὁ Ἄρ. Πετσάλης (ὁ ὠραῖος ἐκεῖνος τύπος, πὸ τὸν θυμούνται μέχρι πρὸ τετραετίας, θαλερὸ γέροντα οἱ Ἀθηναῖοι, καὶ πὸ πῆδαν σὸ Πτωχοκομεῖο), ὁ Χρ. Περασιβός, ὁ Α. Μαυροκορδάτος, ὁ Α. Μεταξῆς, ὁ Ἰω. Κωλέττης καὶ ἄλλοι. Ἐνα βράδου τέλος, συνέβη μέσα στὴν Ἐθνοσυνέλευσι καὶ μιὰ συγκινητικὴ σκηνή.

Ἐνας ἀπὸ τοὺς ἀγωνιστὰς πληρεξουσίουσ, ὁ ἦρωσ Χατζηχρήστος, βλέποντας δι τὴ πλειοψηφία ἔμενε ἀκλόνητη στὴ δόξθηρα γνώμη τῆς, ἀποφασίζει ν' ἀνεβῆ στὸ βῆμα. Ἦταν ἀπὸ τοὺς ὑποδούλους καὶ αὐτός, σπὸ τὴν Ἀνατολικὴ Ρωμιλία καὶ δὲν ἤξερε καλά τὴν Ἑλληνικὴ γλῶσσα. Ὅποσδιποτε, τρέμοντας ἀπὸ συγκίνησι, ἀρχίζει νὰ μιλῇ καὶ προσπαθεῖ ν' ἀποδείξῃ δι πολλοὶ γενναῖοι συμπατριῶτες του χάθησαν στὸν Ἀγῶνα, πολεμῶντας γιὰ τὴν κοινὴ Πατριάδα, στὴ Θῆβα με τὸν Ὑψηλάντη καὶ σὲ ἄλλα μέρη.

— Ποῦ εἶνε ἐκεῖνο τὸ Πατάσιγγουλο; λέει. Ποῦ εἶνε ἐκεῖνο Ἄκατζηζορμὰ; Ποῦ εἶνε ἐκεῖνο τὸ τάδε... τὸ τάδε...

Καὶ ἀραδαίζει τὰ ὀνόματα τῶν σκοτωμένων ἀρχηγῶν πὸ μὲ δικὰ τοὺς ἔσοδα ἐσχμημάτων τὸ γενναῖο ἱππικὸ σῶμα πὸ ἔγραψε λαμπρῆς ἐσελίδες ἠρωτισμοῦ.

Ἄλλ' ὁ Χατζηχρήστος δὲν μπορεῖ νὰ προχωρήσῃ. Οἱ λυγμοὶ τὸν πνίγουν καὶ μένει ἐπάνω στὸ βῆμα κλαίγοντας. Τὸ ἀκρατῆτερο συνταράζεται, βαθνὰ σιωπὴ κυριαρχεῖ. Οἱ γέροντες κρατιωτικοί, οἱ ἀπομαχοι, οἱ φαλαγγίται ὄλοι, σάν ἀπὸ σύνθημα, ξεσποῦν σὲ ἀκράτητα κλάματα.

Ὁ Πρόεδρος, γιὰ νὰ βάλῃ τέλος στὸ συγκινητικὸ τοῦτο επεισόδιο, προσκαλεῖ τὸν ἀμέσως ὕστερα ἐγγεγραμμένον νὰ ὀμιλήσῃ. Αὐτὸς ἔτυχε νὰ εἶνε ὁ στρατηγὸς Ροβέρτος Τζούρτζ, ἄγγλος τὴν καταγωγή, φιλέλλην, ἀγωνιστῆς καὶ πληρεξούσιος. Ὁ στρατηγὸς σηκώνεται, ἀλλά δὲν προχωρεῖ πρὸς τὸ βῆμα, ἀφήνοντας ἐκεῖ τὸ Χατζηχρήστο νὰ κλαίῃ, περμένον ἐπάνω σ' αὐτό, με τὸ πρόσωπο κρυμμένο μέσα στὰ χέρια του.

Ὁρθιος ὁ Τζούρτζ, στηρίζεται με τὸ ἕνα χέρι στὴν ἔδρα του,

στρέφεται πρὸς τοὺς στρατηγοὺς Γρίβα καὶ Κριεζώτη, ἀρχηγοὺς τῆς ἀντιεθνικῆς προτάσεως, τοὺς κοιτάζει ἄγρια καὶ με τὴν Ἀγγλικὴ προφορὰ του ἀφήνει μιὰ στενωροῖα κραυγὴ :

— Γκαῖντούρια ! λέει καὶ ξαναπέφτει στὴν ἔδρα του κάτωχρος.

Οἱ συνάδελφοί του τρέχουν πρὸς αὐτὸν συγκινημένοι. Ἀκράτητα γέλοια ἀντηχοῦν στὴν αἴθουσα γιὰ τὴν ἐπιτυχία τῆς ἐκφραστικῆς καὶ τόσο λακωνικῆς ἀγορεύσεως. « Ἄλλ' ἐν τούτοις, λέγει ὁ χρονογράφος τὸ ζήτημα τίθεται εἰς ψηφοφορίαν. Τὸ ἀποτέλεσμα δὲ τῆς ψηφοφορίας αὐτῆς ὑπῆρξε φρικτὸν καὶ ἄδικον. Ἡ πλειοψηφία ἐπιμένει στὴν παράλογη γνώμη τῆς καὶ ψηφίζει ὑπὲρ τῆς προτάσεως. Τοῦστοτρόπος γνήσιοι Ἕλληνες θὰ ἔθεωροῦντο πλέον οἱ κάτοικοι τοῦ Μωριά καὶ οἱ Ρωμιελιώτες!... Ὅλοι οἱ ἄλλοι ἔμεναν ἔξω τοῦ Νυμφῶνος. Ἐτοι ἔμεναν ἄγωνα καὶ τὰ δάκρυα τοῦ Χατζηχρήστου καὶ ἡ φιλόφρων ἐκφρασις τοῦ στρατηγοῦ Τζούρτζ.

Ἡ ἐπιψηφίσις τῆς προτάσεως ἔκανε τρομερὴ ἐντύπωσι σὲ ὄλους τοὺς ὑποδούλους. Οἱ Μακεδόνες, οἱ Ἡπειρώτες οἱ Κρήτες, οἱ Θεσσαλοὶ καὶ ὄσοι ἔμεναν στὴν πρωτεύουσα ἔμαθαν, φυσικά, τὴ θλιβερὴ εἰδησι πρώτοι. Καὶ ἐξεδιήλωσαν τὴν πίκρα τοὺς μ' ἕναν ἄλλο καὶ συγκινητικώτατο τρόπο :

Ἔστε! ἀπὸ λίγες μέρες ἦταν Καθαρὴ Δευτέρα. Καὶ ὄπως τότε οἱ Ἀθηναῖοι ἐώραζαν, σὺν γυναιξὶ καὶ τέκνοις, τὰ Κούλουμα στὶς ἔσοχες, πρὸ πάντων ὄμως κοντὰ στοὺς Στύλους τοῦ Ὀλυμπίου Διὸς, κάτω ἀπὸ τὴν Ἀκρόπολι καὶ στὸ λόφο τοῦ Φιλοπάππου. Ὅλοι ἀκολοῦθουσαν τὸ ἔθιμο πὸ ἐπρόσταξε :

Μακαράδες καὶ πολῖται
Στις Κολώνες νὰ βρεθῆτε !

Τὴν ἡμέρα λοιπὸν ἐκείνη (7 Φεβρουαρίου 1844) ὁ στρατηγὸς Δημήτριος Καλλέργης, ἐκ μέρους τῆς Φρουρᾶς Ἀθηνῶν, παρέθεσε γεῦμα πρὸς τὸν Βασιλέα καὶ τὴ Βασιλισσα σὲ μιὰ ἐξοχικῇ θέσι, κοντὰ στὸν Ἰλισσο. Σύμφωνα με τὴ διαταγὴ τοῦ Διοικητοῦ, ὄλη ἡ Φρουρὰ ἐσυγκεντρώθη ἐκεῖ ἐνοπλη, τὸ ἱππικὸ χωρὶς τ' ἄλογα καὶ τὸ πυροβολικὸ με τὰ κανόνια. Ἀξιωματικοὶ καὶ στρατιῶτες, καθισμένοι στὴ γλῶσι ἔτραγαν τὸ σαρασοσιανὰ τοὺς κ' ἔπιναν στὴν ὑγεία τοῦ Βασιλέως καὶ τοῦ Ἔθνους.

Κατὰ τὸ μεσημέρι ἦσαν ἐκεῖ ἐφιπποὶ ὁ Ὁθων καὶ ἡ Ἀμαλία. Ὁ στρατὸς τοὺς δεξίχτηκε μ' ἐνθουσιασμό. Κατὰ τὸ γέμια, ὁ Καλλέργης ἐπρόσφερε ἐκ μέρους τοῦ Στρατοῦ στοὺς Βασιλεῖς δύο χρυσὰ κύπελλα. Εἶχαν κατασκευασθεῖ με γυνικὸ ἔργον, μιὰ πεντάρα καθεστρατιῶτης...

Ἐνῶ λοιπὸν ὄλοι οἱ κάτοικοι τῆς πρωτεύουσῆς, σκορπισμένοι στὶς ἔσοχες διασκέδαζαν, κατὰ τὸ δυτικὸ μέρος τοῦ Ναοῦ τοῦ Ὀλυμπίου Διὸς ἐκμημάτιζαν δύο μαῦρες σημαῖες, περικυκλωμένες ἀπὸ ἀνθρώπους οὐζοθραποῦς, βουτηγμένους στὰ μαῦρα. Ἡ μιὰ σημαία ἔφερε τὴν ἐπιγραφὴ : «Οἱ ἐσρηματούμενοι Μακεδόνες !» Ἡ ἄλλη : «Οἱ ἀδικηθέντες Κρήτες !» Στὴν πρώτη σημαία ἦταν γραμμένοι ὁ βιβλικὸς ψαλμὸς τῶν ἔξοριστῶν Ἰσραηλιτῶν :

Ἐπὶ τὸν ποταμὸν Βαβυλῶνος, ἐκεῖ ἐκαθήσαμεν καὶ ἐκλαύσαμεν ἐν τῷ μνησθῆναι ἡμᾶς τὴν Σιών... Πῶς ἄσομεν ὄδην Κυρίου ἐπὶ γῆς ἄλλοτριάς ;»

Ὅσοι περνοῦσαν ἀπὸ κεῖ, ἐστένοντο καὶ ἐκοίταζαν, ἐδιάβαζαν τὶς ἐπιγραφῆς καὶ ἐδάκρυζαν. Σιγά-σιγά ἡ φήμη διεδόθη καὶ ἀπὸ παντοῦ ἔτραγαν νὰ ἰδοῦν τοὺς πενθοῦντας ὑποδούλους. Ἡ πλατεία τοῦ ἀρχαίου ναοῦ γέμισε ἀπὸ χιλιάδες κόσμο, πὸν καταρῶ-ανε τοὺς πληρεξούσιους τῆς ἀντιεθνικῆς προτάσεως. Ἐνας ὑπόκοφος ἀναβρασμός ἔβρασε σὲ ὄλη τὴν Ἀθήνα.

Ἡ δημοτικὴ ἄστυνομία κατέφτασε σὲ λίγο ἐπὶ τόπου ἀλλὰ κανεὶς δὲν τολμούσε, νὰ βάλῃ χερί στοὺς ὑποδούλους. Καὶ μόνο μερικοὶ πληρεξούσιοι κατόρθωσαν νὰ τοὺς πείσουν νὰ μαζέψουν τὶς μαῦρες σημαῖες καὶ ν' ἀπομακρυνθοῦν.

Ὅς τόσο ἡ περίφημη αὐτὴ Ἐθνοσυνέλευσις ἐσυνέχισε κουτσά-στραβὰ τὶς ἐργασίες τῆς, ἐψήφισε τὸ Σύνταγμα καὶ στὶς 18 Μαρτίου 1844 διαλύθηκε. Τὸ ἴδιο βράδου ἡ πόλις ἐφραταγωγῆθη, ἡ φρουρὰ τῶν Ἀθηνῶν ἔκανε μιὰ μεγαλοπρεπὴ λαμπαδοδρομία κάτω ἀπὸ τὰ Ἀνάκτορα ζητωκραυγάζοντας ὑπὲρ τοῦ συνταγματικοῦ πεδὰ Βασιλέως Ὁθωνος τοῦ Ἀ'.

Στις 30 Μαρτίου ἐσηματίσθη ἡ πρώτη Συνταγματικὴ Κυβέρνησις με πρωθυπουργὸ τὸ Μαυροκορδάτο.

Ἄλλ' ἡ διαίρεσις τῶν Ἑλλήνων σὲ αὐτόχθονας καὶ ἐτεροχθόνους δὲν ἐκράτησε πολὺ. Καταδικασμένη ἀπὸ τὴν ἐθνικὴ συνειδησι, καταργήθηκε μετὰ ἕνα χρόνον, καὶ μονάχα στὴν ἱστορία μένει, γιὰ ντροπὴ τῶν εἰσηγητῶν τῆς.

